

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ**

**ПРОГРАМИ ПРАКТИК
зі спеціальності
“Соціальна педагогіка і практична психологія”
(Методичний посібник)**

**Івано-Франківськ
2006**

Програма практик зі спеціальності “Соціальна педагогіка і практична психологія”: Методичний посібник / Керівник групи упорядників: Б. Ковбас. Упорядники: Зозуляк Р., Лемко Г., Недільський С. – Івано-Франківськ, 2006.– 78 с.

Зміст видання розкриває технологію організаційно-методичних, змістовно-процесуальних аспектів організації практики майбутніх спеціалістів соціально-педагогічної діяльності в Педагогічному інституті. У посібнику пропонуються програми фахової підготовки студентів, подано зразки окремих видів регламентуючої документації.

Посібник призначений для студентів-практикантів соціально-педагогічної спеціальності денної та заочної форми навчання, а також керівників і методистів практики.

Головний редактор: Ковбас Б. І. – завідувач кафедри соціальної педагогіки,
професор, кандидат пед. наук

Рецензенти:

Поліщук Ю.Й., доктор пед. наук, професор Тернопільського національного університету ім. В. Гнатюка

Костів В.І., кандидат пед. наук, доцент Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника

Василишин Я.Л., відмінник НО України, керівник практики Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника

Затверджений за ухвалою вченої ради Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника
(Протокол №1 від 5. 09. 2006 р.)

І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Соціальні педагоги покликані прийти на допомогу дітям, підліткам, їхнім батькам, педагогам у важкі часи життя. Допомогти “словом і ділом”, захистити дитину, сприяти формуванню у неї віри в себе та вмінню переоцінити власні цінності, умінню організувати своє навчання, адаптації, реабілітації в суспільстві – головне призначення майбутнього соціального педагога.

Соціально-педагогічна діяльність, що спрямована на співчуття, конкретну допомогу, духовну підтримку дитини духовно, знаходження виходу з кризової ситуації, вимагає ґрунтовної підготовки майбутнього фахівця. Вона, як шлях оптимізації процесу соціалізації, виконує чотири основні соціальні функції: підвищення рівня адаптації дитини (групи) до соціуму, профілактику явищ дезадаптації, корекцію взаємин і проявів девіацій, соціокультурну реабілітацію.

Невід’ємною складовою фахової підготовки студентів у вищому навчальному закладі є практика. Вона – органічна складова системи їх фахової підготовки.

Система практичної підготовки майбутніх фахівців соціальної педагогіки включає такі види практики.

КУРС	ВИД ПРАКТИКИ	ТРИВАЛІСТЬ
I	Навчально-ознайомлювальна практика в загальноосвітніх школах I–III ступенів	1 тиждень
II	Навчально-ознайомлювальна практика у закладах інтернатного типу	2 тижні
III	Літня педагогічна практика у дитячих оздоровчих закладах і соціальній сфері	6 тижнів
IV	Соціально-педагогічна практика в закладах освіти	5 тижнів
V	Соціально-педагогічна практика в закладах інтернатного типу та соціальної реабілітації	6 тижнів
V	Педагогічна практика у вищих навчальних закладах I–II ступенів акредитації	5 тижнів

Кожен вид практики має чітко окреслену мету і вирішує конкретні завдання. Передбачено об'єднання аудиторного і практичного навчання у цілісний інтегративний навчальний план. Конкретні види практики закріплюють ті знання, які студент отримує впродовж аудиторних занять. Залежно від проблематики теоретичних курсів, часу навчання студентів в університеті, специфіки базових закладів та установ рівень включення студентів у “виробничий” процес диференціюється навчальним планом і має свою специфіку за формою і змістом.

Соціально-педагогічна практика студентів – той місток між теоретичним навчанням соціальних педагогів та їхньою самостійною практичною роботою в різноманітних установах соціальної сфери, який сприяє формуванню фаховості. Її розглядають як процес ознайомлення та оволодіння різними методами, формами, видами професійної діяльності. У процесі практики студенти можуть випробувати себе в різних фахових ролях.

Практика має неперервний характер. Проводиться щорічно впродовж п'яти років. Для студентів, які навчаються за спеціальністю “Соціальна педагогіка і практична психологія”, її проходження обов'язкове.

Зокрема, практика на I курсі проводиться в закладах освіти після вивчення першої професійно-орієнтованої дисципліни – “Вступ до спеціальності” та курсів “Загальна психологія”, “Вікова психологія”. Такий вид діяльності має сприяти ранній соціально-педагогічній орієнтації майбутніх фахівців.

Навчально-ознайомлювальна практика на II курсі проводиться після вивчення дисциплін “Педагогічна психологія”, “Соціальна психологія”, “Теорія та історія соціального виховання”, “Основи соціалізації особистості”, “Педагогіка” та передбачає послідовність ознайомлення студентів зі змістом діяльності соціальних педагогів у закладах інтернатного типу, сиротинцях, отримання перших професійних навиків слухання, спостереження, спілкування, аналізування та розуміння сутності основних принципів фаховості.

Практика на III курсі враховує знання дисциплін “Соціальна педагогіка”, “Технологія соціальної роботи в зарубіжних країнах”, “Методика виховної

роботи”, “Основи сценарної роботи соціального педагога”, “Психотерапія”, “Психолого-педагогічні засади міжособистісного спілкування” та ін. Вона присвячена відпрацюванню методів і технологій виховної роботи з дітьми, підлітками та молоддю.

До виробничої практики на IV курсі студенти приступають після опанування такими курсами: “Основи правознавства з основами конституційного права”, “Етика соціально-педагогічної діяльності”, “Технологія роботи соціального гувернера”, “Соціальна робота в сфері дозвілля”, “Технологія соціально-педагогічної діяльності”, “Юридична психологія”, “Соціально-педагогічна профілактика правопорушень”, “Основи профорієнтаційної роботи”. Вона розширює і поглиблює знання стосовно технології діяльності з клієнтами, соціального законодавства та дає можливість випробувати себе як фахівця у закладах освіти.

На завершальному етапі навчання проводиться соціально-педагогічна практика у закладах інтернатного типу та соціальної реабілітації й педагогічна практика у ВНЗ I–II рівня акредитації. До цього студенти приступають після опанування дисциплін “Педагогіка вищої школи”, “Методика викладання педагогіки”, “Методика викладання психології”, “Основи педмайстерності”, “Виховна робота у закладах інтернатного типу”, “Профілактика девіантної поведінки”, “Робота з людьми з особливими потребами”, “Соціально-психологічний тренінг” тощо.

Означені види практики сприяють виробленню фахово важливих навиків і вмінь, а саме: комунікативних, інструментальних, аналітичних, професійної рефлексії.

Примірники програм практики студенти отримують на I курсі, щоб із самого початку отримати уявлення про зміст практичної підготовки впродовж п’яти років навчання.

Важливу роль відіграє вибір місць практики. Щоб дати студентам повне уявлення про різні форми і підходи до організації соціальної роботи, базами практичної підготовки обрано державні, громадські і релігійні установи й

організації. Укладено довгострокові (на 5 років) договори стосовно проведення практики з закладами та установами області.

II. ЕТАПИ ТА ОПОРНІ МОМЕНТИ ПРАКТИКИ

Кафедра соціальної педагогіки для кожної групи студентів-практикантів призначає керівника методиста. Груповий керівник практики розробляє і погоджує з керівником закладу, де буде проводитись практика, план-графік, у якому повинні бути передбачені види робіт, що відповідають змісту практики згідно з чинною програмою. Далі він розглядається й затверджується кафедрою не пізніше ніж за два тижні до її початку.

Проходження виробничої практики передбачає такі етапи: підготовчий, виконавчий, підсумковий.

Перший – включає в себе розв’язання всіх організаційних питань. Він розпочинається настановчою конференцією, яку проводить представник факультету, інституту за участю групових керівників та студентів-практикантів. Студентів ознайомлюють із термінами, завданнями, програмою практики, вимогами до ведення облікової та звітної документації, розподілом за об’єктами, з керівниками і методистами практики.

Виконавчий етап – це ознайомлення студента з установою, у якій він буде працювати, складання ним індивідуального плану роботи, оформлення журналу практики, діяльність відповідно до окресленого плану, попередня розробка різних форм та видів роботи з школярами, консультації з методистами і викладачами – керівниками практики.

Упродовж виконавчого етапу студент виконує основні завдання практики, аналізує й обговорює з керівниками і методистами отримані результати, визначає тему свого виступу на заключній конференції.

Під час підсумкового етапу в установлений термін оформляє звіт практики, студент отримує письмовий відгук керівника групи. Оцінка роботи практиканта заноситься в екзаменаційну відомість та залікову книжку. Усі звітні матеріали пред’являються для контролю факультетському (інститутському) керівнику практики з ВНЗ.

Завершує практику підсумкова конференція. Студенти готують виступи, виставку матеріалів, які відображають хід і результати такої діяльності. Запрошуються керівники груп, що разом з керівником практики підводять підсумки роботи студентів, висловлюють зауваження і побажання. Упродовж конференції студенти виступають, обмінюються інформацією про специфіку діяльності соціальних педагогів у різних установах. Така форма проведення підсумкової конференції дає змогу усім студентам отримати цілісне уявлення про “професійне поле” майбутньої діяльності.

На період практики груповий керівник призначає старосту групи.

Тривалість робочого дня студента-практиканта 4–6 годин на день.

Принципи організації і проведення соціально-педагогічної практики:

- урахування інтересів та потреб студента при виборі місця проходження практики;
- співпраця студента і керівника у процесі соціально-педагогічної практики;
- ускладнення завдань соціально-педагогічної практики відповідно до курсу;
- змістовий взаємозв'язок між усіма видами практики;
- одночасне оволодіння під час практики різноманітними професійними функціями.

Мета соціально-педагогічної практики: сприяти опануванню студентами різноманітними видами соціально-педагогічної діяльності; формувати вміння застосовувати теоретичні знання на практиці; використовувати соціально-педагогічні прийоми, форми і методи при виконанні різних фахових ролей.

Завдання соціально-педагогічної практики:

- адаптувати студентів до реальних умов майбутнього фаху;

- ознайомити із специфікою та основними напрямками роботи державних і недержавних організацій, які надають соціально-педагогічну допомогу дітям та молоді;
- сприяти застосуванню у практичній площині теоретичних знань;
- формувати й розвивати професійні особистісні якості, які мають бути притаманні фахівцеві;
- сприяти освоєнню студентами сучасних технологій соціально-педагогічної діяльності;
- розвивати теоретичні основи науково-дослідницької роботи;
- діагностувати фахову придатність студента до соціально-педагогічної роботи;
- формувати у майбутніх фахівців навичок професійної рефлексії.

Упродовж проходження практики студент-практикант зобов'язаний:

- взяти участь у настановчій конференції з питань організації та проведення практики;
- до початку практики отримати від керівника-методиста фахової кафедри інформацію стосовно оформлення необхідних звітних документів;
- своєчасно прибути на базу практики;
- з дотриманням терміну виконувати всі види робіт, передбачені програмою соціально-педагогічної практики й відповідними інструкціями;
- організовувати власну діяльність згідно з вимогами, правилами внутрішнього розпорядку закладу, де студент проходить практику, розпорядженнями адміністрації й керівників практики;
- один із студентів бази практики має виконувати обов'язки старости;
- після завершення проходження практики студент упродовж трьох днів повинен завершити підготовку необхідних методичних матеріалів, документації та здати її у письмовому виді.

Вважається, що студент, який не проходив практики або робота якого під час практики визнана незадовільною, не виконав навчального плану даного семестру.

Упродовж проходження практики студент-практикант має право:

- задля вирішення питань, що виникають впродовж проходження практики, звертатися до керівника практики фахової кафедри, соціального педагога, соціального працівника закладу, на базі якого проводить таку діяльність;
- запропонувати пропозиції щодо вдосконалення підготовки студентів до соціально-педагогічної практики, її організації та проведення;
- брати участь у зборах, нарадах, конференціях та інших заходах бази, де проходить практику;
- користуватися бібліотекою, кабінетами і навчально-методичними посібниками даного закладу.

Керівник практики зобов'язаний:

- здійснювати безпосередній контроль і керівництво практикою, спільно з керівниками базового закладу розподіляти практикантів за підрозділами;
- допомагати планувати роботу студентів, затверджувати індивідуальні плани-графіки роботи практикантів, забезпечувати здійснення соціально-педагогічної роботи з учнями;
- проводити консультації, перевіряти плани-конспекти, щоденники;
- відвідати по одному соціально-педагогічному заходу в кожного студента з подальшим його аналізом та оцінкою;
- перевіряти звітну документацію практикантів, оцінювати їх роботу;
- подавати звіт про підсумки означеного виду практики.

Старости груп зобов'язані:

- вести облік відвідування, забезпечувати навчально-виробничу дисципліну студентів-практикантів;
- своєчасно повідомляти практикантів безпосередньо або через старших у підгрупах про доручення і вказівки групового керівника і організаторів практики на місцях;

- інформувати керівника групи про всі випадки відхилення від нормального процесу проведення практики;
- виконувати всі доручення і вказівки організаторів практики на місцях.

Старші у підгрупах зобов'язані:

- вести облік відвідування (виходів на практику) студентами-практикантами – членами підгрупи;
- забезпечувати навчально-виробничу дисципліну у підгрупі;
- повідомляти членів підгрупи про доручення і вказівки групового керівника, організаторів практики на місцях.

Задля реалізації організаційно-методичного забезпечення практичної підготовки студентів кафедрою розроблено її наскрізну програму.

ІІІ. СУТЬ ТА ЗМІСТ РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА

Соціально-педагогічна діяльність – це галузь професійної діяльності, яка має на меті створити сприятливі умови соціалізації, всебічного розвитку особистості, сприяти задоволенню її культурних і духовних потреб, здійснювати профілактику небажаних форм поведінки для найповнішого розкриття сутності сил людини.

Соціальний педагог – фахівець із виховної роботи з дітьми, підлітками, молоддю, дорослими, який покликаний створити оптимальні умови соціалізації або відновлення соціально схвалених способів життєдіяльності людини при збереженні її індивідуальності.

Основні організаційні форми соціально-педагогічної допомоги:

- соціально-педагогічна служба в закладах освіти;
- соціально-педагогічна служба в центрах відпочинку;
- соціально-педагогічна служба в ЦССМ;
- у відділеннях соціальної допомоги;
- у дитячих будинках;
- у центрах реабілітації;
- у соціальних притулках;
- медико-психологічні консультативні кабінети;

- центри зайнятості та працевлаштування;
- соціально-реабілітаційні центри;
- телефон довіри.

Основні функції діяльності соціального педагога:

аналітико-діагностична;
 прогностична;
 організаційно-комунікативна;
 корекційна;
 координаційно-організаційна;
 соціально-педагогічної підтримки і допомоги дитині, молодій людині;
 психотерапевтична;
 соціально-профілактична;
 соціально-педагогічно реабілітаційна.

Основні напрями практичної соціальної педагогіки.

1. Вивчення соціально-педагогічних цінностей особистості.
2. Організація виховної й освітньої взаємодії з проблемною особистістю.
3. Соціально-психологічна допомога і підтримка особистості в кризових ситуаціях.
4. Корекція взаємин у творчому розвитку особистості і групи.

Основні методи соціально-педагогічної діяльності.

Соціальні методи

- соціальної діагностики;
- соціальної профілактики;
- соціального контролю;
- соціальної реабілітації;
- соціально-економічні;
- організаційно-розпоряджувальні.

Психологічні методи

- психодіагностичні;
- психокорекційні;

- методи психологічного консультування;
- методи психотерапії.

Педагогічні методи

- організаційні;
- педагогічна діагностика;
- словесні;
- наочні;
- практичні;
- формування свідомості особистості;
- стимулювання діяльності і поведінки;
- самовиховання.

Соціально-педагогічні методи

- організації соціально-педагогічної взаємодії;
- соціального виховання;
- впливу.

Основні напрями діяльності соціального педагога закладу освіти:

- визначення чинників і шляхів підвищення ефективності навчально-виховного процесу школярів;
- діагностика причин неуспішності або відставання учнів у навчанні;
- здійснення профорієнтації та вироблення рекомендацій щодо вибору учнями майбутньої професії;
- профілактика та корекція девіантної поведінки школярів;
- робота з контактними групами (академгрупами, класами).

Основні напрями роботи соціального педагога у ЦССМ:

- здійснення посередництва між державними установами, сім'єю задля створення умов всебічного розвитку дітей, підлітків, молоді;
- сприяння участі дітей, підлітків, молоді у різноманітних видах діяльності задля виявлення нахилів, обдарованості, талантів, професійного самовизначення та соціальної адаптації молоді;

залучення до культурно-освітньої, профілактично-виховної, спортивно-оздоровчої, творчої роботи різноманітні установи;
вплив на подолання особистісних, міжособистісних, внутрішньо сімейних конфліктів.

IV. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ

ЧАСТИНА I

Навчально-ознайомлювальні практики

Навчально-ознайомлювальні практики є невід’ємною ланкою, першим рівнем багаторівневого процесу підготовки соціального педагога.

Студенти Педагогічного факультету спеціальності “Соціальна педагогіка і практична психологія” відповідно до навчального плану проходять навчально-ознайомлювальну практику на I курсі у 2 семестрі впродовж одного тижня і на II курсі у 4 семестрі – тривалістю 2 тижні.

Означений вид практики, як правило вважається пасивним видом у практичній підготовці студентів і слугує основою для подальшого закріплення і поглиблення фахових знань студентів. Під час її проходження вони ознайомлюються з реальними умовами соціально-педагогічної роботи в окремих соціальних інститутах виховання, а саме – загальноосвітніх школах I–III ступенів та школах-інтернатах, а також змістом, формами і методами роботи фахівця.

Програма навчально-ознайомлювальної практики

I курс

Практика проводиться після 50-годинного курсу навчальної дисципліни “Соціальна педагогіка. Вступ до спеціальності”. Вона сприяє ранній орієнтації й адаптації майбутніх фахівців. Передбачає відвідування закладів освіти задля ознайомлення з майбутньою професійною діяльністю. Студенти безпосередньо на виробництві мають змогу закріпити теоретичні знання, отримані в процесі

опанування курсу “Соціальна педагогіка. Вступ до спеціальності ” і отримати поглиблене уявлення про:

- функції соціально-педагогічної діяльності;
- контингент клієнтів соціально-педагогічної допомоги;
- зміст різних видів соціальної роботи.

У рамках дисципліни “Вступ до спеціальності” для студентів проводяться семінарські заняття з підготовки до практики, а саме: “Особливості професійної діяльності соціального педагога”, “Об’єкти соціально-педагогічної діяльності”, “Зміст і напрями роботи соціального педагога”, “Актуальні проблеми соціальної педагогіки на сучасному етапі” тощо.

Мета практики – формування світогляду спеціалістів на основі ознайомлення студентів I курсу спеціальності “Соціальна педагогіка і практична психологія” з напрямками роботи фахівців, котрі здійснюють соціально-педагогічну діяльність із дітьми, підлітками та молоддю в загальноосвітніх школах, як майбутньою сферою практичної діяльності.

Об’єкти практики: загальноосвітні школи I–III ступенів.

Завдання практики:

1. Поглибити і закріпити фахові знання з нормативно-правової бази діяльності (законів, постанов, указів, розпоряджень, інструкцій стосовно соціально-правових і соціально-економічних основ соціально-педагогічної діяльності, системи соціальних і навчально-реабілітаційних закладів).
2. Сформувати уявлення студентів про сферу їхньої майбутньої діяльності.
3. Забезпечити початкову психологічну адаптацію студентів до обраної професії.
4. Підвищувати інформаційно-комунікативний рівень студентів.
5. Ознайомити студентів із основними напрямками соціально-педагогічної роботи у загальноосвітній школі I–III ступенів.
6. Розкрити зміст професійної діяльності соціального педагога.

7. Визначити специфіку роботи соціального педагога в означеному закладі.
8. Ознайомити студентів з основними видами соціально-педагогічної роботи в закладах освіти.
9. Мотивувати студентів до розвитку фахово важливих особистісних якостей.
10. Формувати початкові вміння введення документації як одної з основних форм організації діяльності соціального педагога.

Умови проходження практики

1. Проводиться у травні впродовж одного тижня (6 годин на день).
2. Здійснюється за спеціально розробленим графіком у вигляді екскурсій групами (8–10 осіб).
3. Відвідування загальноосвітніх шкіл студенти здійснюють у супроводі керівника практики від кафедри соціальної педагогіки.
4. Практика не передбачає вибору студентами місць її проходження. Кожен студент зобов'язаний у складі визначеної групи пройти практику згідно з розробленим графіком. Водночас студенти можуть вносити пропозиції стосовно розширення її кола.
5. Якщо студент з поважних причин не пройшов практики, йому надається можливість здійснити це індивідуально. За відсутністю поважних причин результати практики оцінюються незадовільно.

Програма навчально-ознайомлювальної практики

II курс

Означена практика ґрунтується на досвіді практики I курсу, забезпечує наступність процесу ознайомлення з соціально-педагогічною діяльністю і передбачає участь студентів у набутті первинних навичок та вмінь будувати відносини з клієнтами й майбутніми колегами.

Мета практики полягає в ознайомленні студентів II курсу спеціальності “Соціальна педагогіка і практична психологія” з сучасним станом навчально-виховної та соціально-педагогічної роботи у школі-інтернаті; виробленні творчого дослідницького підходу до соціально-педагогічної діяльності; формуванні вмінь взаємодії та спілкування з учнями, вихователями, учителями, психологами, а також фахово-особистісних якостей (емпатії, доброзичливості, комунікативності та ін.).

Об’єкти практики: школи-інтернати.

Завдання практики

1. Апробувати теоретичні знання, одержані студентами у ВНЗ, підвищити мотивацію до подальшого навчання.
2. Виробити вміння спостерігати та аналізувати соціально-педагогічну й виховну роботу, яку проводять із школярами в школі-інтернаті.
3. Формувати навички організації виховної роботи з дітьми, опираючись на знання з психології, педагогіки та фізіології, враховуючи індивідуальні особливості школярів.
4. Сприяти набуттю професійного вміння вести соціально-педагогічне спостереження за учнями та аналізувати виховну роботу вихователя (виконуючи дії: слухати інших, спостерігати та інтерпретувати взаємовідносини на рівні “соціальний педагог – учень”, спілкуватися,

готуватися до контакту, здійснювати контакт, оцінювати результати контакту, розуміти й аналізувати).

5. Застосувати на практиці знання з вікової психології під час виконання функцій вихователя в учнівських колективах, проведення індивідуальної соціально-педагогічної роботи з учнями.

6. Формувати навички уважного ставлення до охорони здоров'я дітей.

7. Ознайомитися й проаналізувати масовий захід, що відвідав студент (див. Додаток А).

8. Формувати вміння складати соціальну паспортизацію класу (див. Додаток Б).

9. Вивчати форми індивідуальної роботи з учнями, особливості важковиховуваних дітей.

Умови проходження практики

1. Проводиться у травні впродовж двох тижнів (6 годин на день), 5–6 осіб у групі.

2. Відвідання школи-інтернату перший раз студенти здійснюють у супроводі керівника практики від кафедри соціальної педагогіки.

3. Під час практики керівник-методист від кафедри відвідує студентів у закладі з метою надання їм методичної допомоги, а також перевірки якості їхньої роботи.

Оцінювання практики

За результатами педагогічної практики в школі-інтернаті та наявністю необхідної документації студентам виставляється диференційований залік.

Перелік відповідних звітних матеріалів

№	НАЗВА ДОКУМЕНТА	I курс	II курс
з/п			

1.	Індивідуальний план роботи	* ¹	*
2.	Щоденник ознайомлювальної соціально-педагогічної практики	*	*
3.	Звіт про ознайомлювальну соціально-педагогічну практику	*	*
4.	Характеристика студента-практиканта (за підписом керівника установи, завірена гербовою печаткою)		*
5.	Соціальний паспорт класу		*
6.	Аналіз виховного заходу		*
7.	Звіт про індивідуальну роботу з неповнолітнім		*
8.	Соціальний паспорт закладу		*

Основні вимоги до звітних документів:

1. Індивідуальний план роботи (див Додаток В) за такою схемою:

А. Участь у настановчій конференції з питань організації та проведення практики (термін виконання, примітка).

Б. Навчальна діяльність:

а) вивчення плану роботи загальноосвітньої школи чи школи-інтернату (термін виконання, примітка);

б) вивчення плану роботи соціального педагога закладу (термін виконання, примітка);

в) складання індивідуального плану роботи на період проходження практики спільно з методистом закладу й керівником практики (термін виконання, примітка).

В. Практична діяльність:

а) відвідування заходів, які проводить соціальний педагог визначеного закладу (термін виконання, примітка);

б) участь у проведенні відповідних заходів (термін виконання, примітка);

в) збір та опрацювання матеріалу для виконання завдання дослідницького характеру (реферату) (термін виконання, примітка).

¹ * Усі означені документи здаються на відповідному курсі студентом-практикантом

2. Щоденник ознайомлювальної соціально-педагогічної практики (див.

Додаток Д) за такою схемою:

- режим роботи соціального педагога в загальноосвітній школі чи школі-інтернаті;
- графік занять студентів-практикантів;
- аналіз відвіданих заходів студентом-практикантом;
- аналіз індивідуальної роботи студента-практиканта.

3. Звіт про ознайомлювальну соціально-педагогічну практику (див.

Додаток Е):

- проаналізувати мету та основні завдання соціально-педагогічної діяльності в загальноосвітній школі;
- охарактеризувати основні форми і методи соціально-педагогічної роботи даного закладу;
- описати об'єкти та клієнти соціально-педагогічної роботи;
- проаналізувати, які знання й уміння необхідні фахівцю даного закладу для успішної роботи з учнями;
- викласти роздуми, враження, побажання щодо діяльності соціального педагога загальноосвітньої школи;
- подати бачення себе як фахівця із соціальної педагогіки загальноосвітньої школи.

ЧАСТИНА II

ВИРОБНИЧІ ПРАКТИКИ

Перехідною ланкою в багаторівневому процесі підготовки фахівця є літня педагогічна практика у дитячих оздоровчих і закладах соціальної сфери. Це одна з найважливіших ланок загальної системи професійної підготовки соціального педагога, у ході якої студент має можливість застосувати практичні вміння та поглибити теоретичні знання з фахових дисциплін.

Згідно з навчальними планами педагогічна практика студентів спеціальності “Соціальна педагогіка і практична психологія” проходить у літніх дитячих оздоровчих закладах або установах соціальної сфери. Вони виконують

обов'язки вихователів загонів, організаторів гурткової роботи, соціальних педагогів, психологів.

Особливістю літньої педагогічної практики є те, що студенти вперше працюють в позаміському оздоровчому закладі в період літніх канікул, за відсутності навчального процесу, впливу сім'ї, з різними колективами школярів, котрі знаходяться в таких самих умовах. Означену діяльність здійснюють після III курсу, 6 семестру впродовж шести тижнів. Вони оволодівають реальними навичками соціально-виховної роботи, опановують індивідуальні та групові методи і форми соціально-педагогічної діяльності.

Завершальним етапом багаторівневого процесу підготовки соціального педагога є виробничі практики впродовж IV і V курсів, що проводяться відповідно до навчального плану. Вони мають на меті в практично-прикладній формі закріпити теоретичні знання, одержані студентами під час навчання, уміння застосовувати їх на практиці; випробувати студента-практиканта в різних сферах соціально-педагогічної діяльності, а саме: сфера освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, охорони правопорядку, служб для молоді, під час виконання професійних функцій – комунікативної, організаторської, діагностичної, прогностичної, охоронно-захисної, профілактичної, корекційно-реабілітаційної, соціально-терапевтичної.

Студенти Педагогічного інституту Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника спеціальності “Соціальна педагогіка і практична психологія” проходять соціально-педагогічну практику в закладах освіти на IV курсі (8 семестр) тривалістю п'ять тижнів, V (9 семестр) упродовж шести тижнів – соціально-реабілітаційну, а також педагогічну – у вищих навчальних закладах I–II рівнів акредитації на V курсі (10 семестр) тривалістю п'ять тижнів, яка сприяє залученню до участі в педагогічному процесі ВНЗ на посаді викладачів соціально-педагогічних, педагогічних, психологічних дисциплін.

Програма літньої педагогічної практики в дитячих оздоровчих закладах і соціальній сфері

III курс

Практика на III курсі становить невід'ємну частину системи практичної підготовки студентів і поглиблює знання та розвиває практичні навички, уміння проводити соціально-виховну діяльність з дітьми та підлітками.

Базується на знаннях, отриманих під час вивчення курсу “Медика виховної роботи”, “Основи сценарної роботи соціального педагога”, “Теорія і методика діяльності у МОУ”. Отож присвячена відпрацюванню методів і технологій виховної роботи з різними категоріями дітей, ураховуючи специфіку літніх таборів, неформальних дитячих об'єднань.

Мета практики полягає в закріпленні й оволодінні новими знання, уміннями та навичками виховної роботи з дітьми, підлітками в тимчасових дитячих об'єднаннях.

Об'єкти практики: літні табори, центри оздоровлення та відпочинку дітей, соціально-реабілітаційні центри, наметові табори, кімнати школяра, підліткові клуби за місцем проживання.

Завдання практики

1. Ознайомити студентів із системою соціально-виховної роботи в дитячих оздоровчих закладах.
2. Адаптувати студентів до самостійної роботи з дитячим колективом.
3. Скласти план соціально-виховної роботи з загоном на зміну.
4. Провести діагностування загону вихованців, використовуючи методи спостереження, анкетування, тестування.
5. Розробити й провести групові форми роботи з дітьми (тренінги, ігри, конкурси тощо).
6. Підготувати й провести виховний масовий захід відповідно до загального плану роботи оздоровчого табору.
7. Провести два-три заняття гуртка з розвитку творчих здібностей дітей (на основі спеціалізації студента-практиканта).
8. Апробувати специфічні фахові знання, отримані в процесі навчання у ВНЗ, під час вирішення конкретних робочих ситуацій.

Зміст і завдання діяльності студентів-практикантів упродовж педагогічної практики

Студент, який працює в дитячому оздоровчому закладі, повинен знати, що табірна зміна триває 18–21 день. Умовно її поділяють на три періоди: організаційний, основний, підсумковий.

Організаційний – триває від приїзду дитини в табір до свята відкриття табірної зміни. Відбувається адаптація дітей до життя в таборі, закладаються передумови створення тимчасового дитячого колективу.

Завдання вихователя-практиканта:

- провести знайомство дітей у загоні;
- повідомити про режим дня, правила поведінки та закони табору;
- розповісти про історію табору, традиції;
- підготувати загін до загальнотабірного вечора знайомств, представлення візитівок загонів;
- спланувати роботу загону на зміну.

Завершується організаційний етап проведенням свята табірної зміни, а саме: лінійки, святкового концерту, музично-розважальної програми та вечірньої ватри.

Основний період розпочинається на другий день після відкриття табору.

Завдання вихователя-практиканта:

- організувати участь загону в:
ранковій гімнастиці,
загоновій лінійці,
загальнотабірному зборі,
годині праці,
спортивних конкурсах,
екскурсіях,
туристичних походах,
гурткових заняттях,

пізнавальних і профілактичних соціально-педагогічних програмах.

Підсумковий період проходить безпосередньо перед закриттям табірної зміни.

Завдання вихователя-практиканта:

- підбити підсумки виховної діяльності в загоні;
- виявити причини особистих успіхів та невдач;
- оцінити роботу загону;
- проаналізувати якість умінь і навичок дітей, набутих у таборі.

Керують роботою практикантів викладачі-методисти університету згідно з наказом ректора. Вони зобов'язані надавати методичну допомогу, нести відповідальність за організацію практики, оцінювати роботу студентів.

Після проходження педагогічної практики студент-практикант повинен до 15 вересня нового навчального року здати методистам університету звітну документацію.

Оцінювання практики.

За результатами педагогічної практики студентам виставляється диференційований залік на основі зданої документації і обов'язкового відпрацювання усього терміну практики.

Орієнтовна тематика проведення організаційних форм виховної роботи

I. Традиційні форми роботи в літніх оздоровчих таборах:

День відкритих дверей

Конкурс юних архітекторів

Свято "У світі казки чарівної"

Тренінгова гра "Спілкуватись – це здорово"

Захист проектів "Зміни світ на краще"

Фестиваль пісні "Крок до зірок"

Фестиваль юних талантів

Гра "Що? Де? Коли?"

Огляд-конкурс “Фантастична природа”

Тематичні дні:

- “Моя земля – Україна”,
- “Славетні родини України”,
- “День іменинника”,
- “День фантастики”,
- “День здорового способу життя нації”,
- “Батьківський день”.

Літня школа “Я – громадянин України”

Спортивно-мистецьке свято “Україна олімпійська”

Тренінгова гра “Знаємо та реалізуємо свої права”

II. Орієнтовний перелік форм виховної роботи для проведення Дня природи:

Операція “Екологічна стежка” (прибирання сміття, обгородження мурашників).

Туристична сюїта (встановлення наметів, розпалювання вогнища, орієнтування на місцевості).

Конкурс на кращий обід у природних умовах.

Конкурс пантомім (на краще знання життя тварин і птахів).

Свято Лісовиків та Мавок (конкурс на кращий лісовий костюм, зачіску, знання лікарських рослин).

Конкурс туристичної пісні.

Огляд-конкурс “Фантастична природа”.

III. Орієнтовний перелік форм виховної роботи для проведення Дня фантастики:

Конкурс на краще фантастичне меню для шкільної їдальні.

Конкурс фантастичних проектів “Україна – 2500 ”.

Свято “Чарівна казка”.

Конкурс на кращий малюнок чарівної істоти (НЛО).

Вечір нерозгаданих таємниць.

Танцювально-розважальна програма “Діти барона Мюнхаузена”.

IV. Орієнтовний перелік форм виховної роботи для проведення Дня здорового способу життя нації:

Конкурс-огляд газет “Здоров’я дітей – здоров’я нації”.

Свято “Кожен обирає сам”.

Гра “Суд над Тютюном”.

Тренінгова гра “Немає переможця більш сильнішого, ніж той, хто зумів перебороти самого себе”.

Операція “Молодь за здоровий спосіб життя”.

Тренінгова гра “Уміння переконувати”.

Танцювально-розважальна програма “У колі справжніх друзів”.

Програма соціально-педагогічної практики в закладах освіти

IV курс

Виробнича практика на IV курсі ознайомлює студентів із реальними умовами соціально-педагогічної діяльності та сприяє застосуванню отриманих теоретичних знань. Вони беруть безпосередню участь у соціально-педагогічній діяльності закладів освіти як фахівці.

Мета практики полягає в оволодінні сучасними методами, формами організації праці в галузі соціальної педагогіки; формуванні професійних умінь і навичок задля прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних умовах; вихованні потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати.

Об’єкти практики: освітні заклади (загальноосвітні школи I–III ступенів акредитації та школи-інтернати).

Завдання практики

1. Поглибити й закріпити професійні знання з:

- нормативно-правової бази діяльності (законів, підзаконних актів, постанов, розпоряджень, інструкцій, соціально-правових і соціально-економічних основ діяльності соціального педагога, системи соціальних і навчально-реабілітаційних закладів);

- методик і технологій соціально-педагогічної діяльності з різними категоріями дітей, які мають особливі потреби або ускладнення в процесі соціалізації;

- соціології, яка вивчає об'єднання і групи людей (сім'я, мала група, шкільний колектив, група ровесників);

- вікової психології, що вивчає особистість дитини, її фізичний, духовний і соціальний розвиток, нормальну та девіантну поведінку;

- соціальної психології, предметом вивчення якої є закономірності функціонування й діяльності людей, включених у соціальні групи, а також психологічна їхня характеристика.

2. Застосувати теоретичні знання на практиці при наданні основних видів соціальної допомоги: інформаційної, правової, реабілітаційної, побутової, економічної, медичної, психологічної, педагогічної.
3. Вивчити й проаналізувати зміст фахової діяльності соціального педагога.
4. Організувати та здійснювати роботу з надання індивідуальної допомоги вихованцю, групі дітей або підлітків у процесі соціалізації.
5. Формувати вміння ведення документації на дитину як однієї з основних форм організаційної діяльності соціального педагога.
6. Розвивати професійно важливі якості майбутніх соціальних педагогів: емпатія, доброзичливість, відкритість, комунікативність тощо.
7. Виробляти основи теоретичного пошуку в науково-дослідницькій і методичній роботі, потреби в самоосвіті, систематичному засвоєнні та поповненні соціально-педагогічних знань.

Зміст і завдання діяльності студентів на практиці

На підготовчому етапі практикант повинен вивчити зміст, основні завдання та напрями роботи, плани соціально-педагогічної діяльності загальноосвітнього закладу.

Завдання студента-практиканта знати:

програму практики, познайомитись із своїми керівниками.

Під час основного етапу перед студентами ставиться така мета:

- ознайомитись із закладом (основні напрями діяльності, обов'язки спеціалістів, проблеми закладу);
- скласти індивідуальний план роботи;
- вивчити категорії дітей, які потребують соціально-педагогічної допомоги;
- ознайомитись із посадовими обов'язками соціального педагога;
- проводити діагностичні дослідження;
- виявляти причини виникнення соціальних, психологічних, емоційних порушень;
- розробляти ефективні форми профілактики для конкретної категорії дітей;
- вивчати особливості професійно-етичної взаємодії соціального педагога з батьками або особами, що їх заміняють.

На заключному етапі студент узагальнює отримані під час практики результати та здає протягом трьох днів після завершення такої діяльності необхідну звітну документацію.

Умови проходження практики

1. Період проходження практики: X семестр. Кількість годин – 150 (30 годин на тиждень упродовж п'яти тижнів).
2. Місця проведення практики студенти вибирають самостійно або за пропозицією керівника.
3. Керівник від ВНЗ здійснює контроль 2–3 рази впродовж практики з метою надання методичної допомоги, а також перевірки якості роботи студентів.

Оцінювання практики

Оцінка виставляється керівниками-методистами з кафедри соціальної педагогіки та психології, ураховуючи пропозиції методистів практики від освітнього закладу, особистий звіт та представлену документацію, оформлену за всіма вимогами.

Програма соціально-педагогічної практики в закладах інтернатного типу та соціальної реабілітації **V курс**

Виробнича практика на V курсі є логічно завершеною ланкою в системі. Під час її проходження студенти приступають до самостійної роботи в різних напрямках соціально-педагогічної діяльності. Вони повинні продемонструвати вміння допомогти різним категоріям дітей, із використовуючи індивідуальні, групові форми роботи.

Мета практики полягає у формуванні глибокого осмислення закономірностей соціально-педагогічної роботи і практичної психології; поглибленні усвідомлення професійної значимості теоретичних знань та можливості їх застосування на практиці; підготовці до здійснення профілактичної та реабілітаційної діяльності, виявлення діагностування й проведення корекції дітей-девіантів із різними формами психічної і соціальної дезадаптації, оздоровлення їхнього сімейного виховання (див. Додаток 3).

Об'єкти практики: освітні заклади (школи-інтернати, дитячі будинки), спеціалізовані центри (будинки інвалідів, соціальні притулки, центри реабілітації, спецшколи для дітей із відхиленнями в розвитку), обласні центри соціальних служб для сім'ї, дітей і молоді, районні ЦСССМ, кризові центри благодійних організацій, центри дитячої творчості.

Завдання практики:

1. Продемонструвати навички застосовувати теоретичні знання на практиці.
2. Проявити вміння надавати соціальну допомогу шляхом означених форм: заочних (телефон довіри, інформаційно-консультативні

служби для дітей-інвалідів, наркоманів та ін.); очних (короткочасне спілкування з дитиною під час відвідування нею кризових центрів, центрів реабілітації); стаціонарних (довготривале спостереження за дитиною в притулках, інтернатах, спеціалізованих закладах); комплексних, які передбачають взаємодію з медиками, психологами, реабілітологами, іншими фахівцями.

3. Ознайомити студентів з основними напрямками, змістом діяльності соціального закладу, притулку для неповнолітніх, навчально-реабілітаційного центру.
4. Розвинути практичні навички надання різних видів психологічної допомоги в закладах соціальної реабілітації.
5. Формувати вміння організації та проведення роботи стосовно надання індивідуальної чи групової допомоги дітям або підліткам у процесі соціалізації.
6. Формувати у студентів уміння вести документацію на дитину в закладах реабілітації.
7. Розвивати теоретичний пошук в науково-дослідницькій і методичній роботі, виробляти потребу в самоосвіті, самоідентифікації себе як професіонала конкретної сфери соціально-педагогічної роботи.

Зміст і завдання діяльності студентів упродовж соціально-реабілітаційної практики

На підготовчому етапі студент ознайомлюється з основними завданнями, напрямками, змістом діяльності соціально-педагогічного закладу, а також фахівцями, системою та планами соціально-педагогічної діяльності, яку вони здійснюють, структурними підрозділами, базою та режимом роботи закладу.

Завдання студента-практиканта:

- вивчити нормативні документи, які визначають діяльність соціально-педагогічного закладу (тип, структура, статут, програми, концепції, проекти);
- окреслити соціально-демографічний паспорт мікрорайону (тип мікрорайону, контингент сімей, умови для розвитку особистості й здійснення соціально-педагогічної діяльності тощо).

Основний або виконавчий етап розпочинається з вивчення контингенту дітей, що стаціонарно отримують допомогу засобами соціально-педагогічних дослідницьких методів. Упродовж означеного періоду студент зобов'язаний відвідувати всі соціально-педагогічні заходи, які проводяться в закладі; поглиблено вивчати й аналізувати фахову діяльність соціального педагога; надавати допомогу в особистісному розвитку дитини в процесі соціалізації як в індивідуальній, так і груповій формі.

Завдання студента-практиканта:

- реалізувати провідні функції (діагностичну, соціально-профілактичну, виховну та ін.);
- продемонструвати вміння оцінювати потреби й можливості клієнтів і на цій основі приймати рішення з надання фахової допомоги;
- показати вміння комплексно застосовувати фахові методи, прийоми і форми взаємодії з окремою особистістю, групою дітей, підлітків, сім'ями;
- діагностувати особистісні риси дитини, підлітка, виявляти позитивний потенціал, "проблемне поле", соціальний статус у середовищі неформального спілкування та ін.;
- допомогати дитині, розробляти корекційно-розвивальну програму прогнозування ситуації її розвитку, впливу соціальних факторів;
- включення дитини, підлітка в різні види діяльності з метою розширення виховного простору в мікро соціумі;

На заключному етапі студент узагальнює результати своєї діяльності, оформляє звітну документацію, яку необхідно здати впродовж трьох днів після завершення терміну практики.

Умови проходження практики

1. Період проходження практики – 9 семестр. Кількість годин – 180 (30 годин на тиждень упродовж шести тижнів).
2. Місце проведення практики студенти вибирають самостійно відповідно до подальшого працевлаштування.
3. Керівник від ВНЗ здійснює контроль 2-3 рази впродовж практики з метою надання методичної допомоги, а також перевірки якості роботи студентів.

Оцінювання практики

Оцінка з практики виставляється колективно методистами кафедри соціальної педагогіки та психології, на основі оцінки керівника практики від соціального закладу, звіту студента та представленої документації, оформленої за всіма вимогами.

Тематика дослідницьких завдань (за вибором)

V курс

1. Роль самооцінки у формуванні особистості.
2. Уміння підлітків сказати “НІ”.
3. Краса зовнішнього і внутрішнього в людині.
4. Волонтерство в соціально-педагогічній діяльності.
5. Фізичне “Я” особистості.
6. Вивчення феномена групового тиску.
7. Методи управління конфліктами з боку соціального педагога.
8. Основні джерела конфліктів.
9. Моделі поведінки дітей і дорослих у ситуації конфлікту.
10. Пошук сенсу та цінності власного життя людей з особливими потребами.
11. Формування навичок спілкування, переборення конфліктів неповносправними дітьми, підлітками, молоддю.

12. Соціалізація неповносправних дітей з різними типами захворювань.
13. Розвиток потенційних можливостей дітей з особливими потребами.
14. Види психологічної допомоги особам, котрі потребують соціальної реабілітації.

***Програма педагогічної практики у вищих навчальних закладах
I–II рівнів акредитації
V курс***

Мета практики полягає у вивченні особливостей організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах I–II рівнів акредитації та формуванні навичок діяльності як асистента-викладача соціально-педагогічних дисциплін.

Об’єкти практики: педагогічні училища, педагогічні коледжі, ліцеї, інститути, університети.

Завдання практики

1. Ознайомити студентів із системою навчально-виховної роботи у вищих навчальних закладах I–II рівнів акредитації.
2. Адаптувати студентів до самостійної викладацької роботи у ВНЗ.
3. Закріпити та розширити теоретичні знання з курсів “Педагогіка”, “Психологія”, “Педагогіка вищої школи”, “Методика викладання педагогіки”, необхідних для подальшої діяльності.
4. Сформувати вміння та навички викладацької діяльності у студентів-практикантів.
9. Апробувати специфічні фахові знання задля підготовки студентів до виконання функції викладача соціальної педагогіки, педагогіки, психології у вищих навчальних закладах I–II рівнів акредитації.

***Завдання діяльності студентів упродовж
педагогічної практики у вищих навчальних закладах***

1. Виконувати обов'язки викладача педагогічних дисциплін, планувати і здійснювати викладацьку діяльність (зокрема, провести 10 пробних навчальних занять, 2 залікові із соціальної педагогіки та психології або педагогіки).

2. Виконувати обов'язки академнаставника:

- здійснювати масову та індивідуальну виховну роботу з академічною групою;
- розробити та провести одну організаційну форму соціально-виховної роботи із студентами.

3. Вести психолого-педагогічні спостереження в ході навчально-виховної роботи, зокрема, систематично заповнювати щоденник спостережень, скласти психологічну характеристику лекції або практичного заняття.

4. Брати участь в організації практичних заходів навчального закладу.

5. Оформити педагогічну документацію, яку необхідно здати впродовж трьох днів після завершення практики.

Умови проходження практики

1. Період проходження практики – 10 семестр. Кількість годин – 120 (25 годин на тиждень упродовж п'яти тижнів).
2. Для вибору місця практики студентам пропонується перелік ВНЗ. Також надається можливість здійснювати це самостійно.
3. Керівник від ВНЗ контролює студента 2-3 рази впродовж проходження практики, відвідуючи залікові заняття.

Оцінювання практики

Оцінка виставляється керівником-методистом від кафедри соціальної педагогіки на основі звіту характеристики з ВНЗ та звітної документації студента-практиканта

Перелік відповідних звітних матеріалів

№ з/п	НАЗВА ДОКУМЕНТА	III курс	VI курс	V курс	V курс

1.	Характеристика студента-практиканта (за підписом керівника установи, завірена гербовою печаткою)	*	*	*	*
2.	Індивідуальний план роботи		*	*	
3.	Щоденник соціально-педагогічної практики (педпостережень)	*	*	*	*
4.	Звіт проведеної роботи	*	*	*	*
5.	План-проспект проведених виховних заходів	1 екз.		2 екз.	1 екз.
6.	Аналіз організаційної форми (конкурс, вечір, свято, тренінг)		*		
7.	Психолого-педагогічна характеристика особистості		*		
8.	Психолого-педагогічна характеристика класу			*	
9.	Проспект індивідуальної соціально-педагогічної роботи з неповнолітнім			*	
10.	Проект соціально-педагогічної програми			*	
11.	Конспекти лекційного та практичного занять із протоколом обговорення				2 екз.
12.	Психолого-педагогічна характеристика на урок, лекцію				*

Основні завдання до звітних документів:

1. Індивідуальний план роботи (див. Додаток В) за такою схемою:

А. Участь у настановчій конференції з питань організації та проведення практики (термін виконання, примітка).

Б. Навчальна діяльність:

- а) вивчення плану роботи загальноосвітньої школи чи школи-інтернату (термін виконання, примітка);
- б) вивчення плану роботи соціального педагога закладу (термін виконання, примітка);
- в) складання індивідуального плану роботи на період проходження практики спільно з методистом закладу і керівником практики (термін виконання, примітка).

В. Практична діяльність:

- а) ознайомлення з контингентом дітей відповідного закладу (зміст роботи, термін);
- б) діагностична робота (зміст роботи, термін);
- в) соціально-профілактична робота (зміст роботи, термін);
- г) соціально-корекційна робота (зміст роботи, термін);
- д) організаційно-координаційна робота (зміст роботи, термін);
- е) навчально-виховна робота (зміст роботи, термін).

2. Щоденник практики містить:

- режим роботи закладу;
- список учнів (дітей загону) класу або дітей, які перебувають у притулку для неповнолітніх;
- розклад роботи студента-практиканта;
- зауваження студента стосовно спостережень за виховним (навчально-виховним, соціально-реабілітаційним) процесом, враження, роздуми;
- чи належить база практики до тієї сфери соціально-педагогічної роботи, в якій планує працювати студент після закінчення ВНЗ.

3. Звіт практики (див. Додаток Е) за такими пунктами:

I. Місце та тривалість практики.

II. Аналіз виконання плану практики (відхилення від плану, з якої причини, що зроблено понад план, особливості практики).

- III. Спрямованість системи соціально-педагогічної роботи установи, структурних підрозділів, основні завдання.
- IV. Мета, завдання практики з урахуванням специфіки її бази.
- V. Перелік нормативних документів соціально-педагогічної діяльності, опрацьованих упродовж практики, і труднощі в їх практичній реалізації.
- VI. Перелік відвіданих соціально-педагогічних форм і характер наданої допомоги.
- VII. Перелік і аналіз соціально-педагогічних, психологічних, дослідницьких методів застосованих при вивченні контингенту дітей.
- VIII. Характеристика проблем стосовно реалізації головних професійних функцій, використання методів і форм соціально-педагогічної діяльності.
- IX. Спрямованість виховної роботи закладу. Труднощі в її реалізації.
- X. Опис роботи, виконаної у ролі практичного психолога.
- XI. Загальні висновки стосовно виконаної роботи (які знання поглиблено, якими вміннями і навичками оволодів студент за період практики; пропозиції стосовно організації та проведення практики, побажання щодо її вдосконалення).
4. План-проспект проведених виховних заходів (див. Додаток А).
5. Аналіз організаційної форми (конкурс, вечір, свято, тренінг) (див. Додаток И).
6. Психолого-педагогічна характеристика особистості (див. Додаток К).
- I. При складанні характеристики студентам-практикантам необхідно враховувати місце проходження практики, а саме в:
- притулку для неповнолітніх заповнюють “Соціальну карту дитини, що знаходиться у притулку” (див. Додаток К1), а також психолого-педагогічну характеристику групи;
  - Центрі соціальних служб для сім’ї, дітей та молоді – “Карту клієнта, який звернувся в обласний ЦССМ” (див. Додаток К2);
  - Реабілітаційному центрі для дітей з порушенням опорно-рухового апарату і для розумово-відсталих дітей – “Карту особистості учня”

(див. Додаток К3), дають психолого-педагогічну характеристику класу, де навчається учень.

7. Проспект індивідуальної соціально-педагогічної роботи з неповнолітнім (див. Додаток М).

8. Проект соціально-педагогічної програми:

I. Суть соціально-педагогічної програми складає комплекс завдань і заходів, що мають конкретний зміст, спрямовані на досягнення кінцевої мети.

II. Зміст проекту соціально-педагогічної програми:

- мета програми (що необхідно досягнути);
- завдання, заходи програми;
- ресурсне забезпечення: інформаційне, матеріальне, фінансове (які ресурси і в якій кількості необхідні для реалізації програми);
- часова характеристика програми (термін виконання);
- механізм організації управління (організаційна структура, керівник програми та ланки);
- відповідальні за виконання завдань і взаємодія між ними;
- обліковий, звітний і контрольний механізми (оцінка виконання програми);
- корективи щодо змісту й механізму реалізації програми (які корективи необхідно внести в зміст і реалізацію програми).

Підбиття підсумків. Завершення програми (як і наскільки виконано програму).

III. Проект розробляється один на підгрупу студентів-практикантів.

Додаток А

СХЕМА АНАЛІЗУ ВИХОВНОГО ЗАХОДУ

1. Проблема виховного заняття (заходу) і його педагогічне значення, мета.
2. Зміст. Структура заняття (заходу):
  - а) початок;
  - б) основна частина;
  - в) заключна частина.
3. Необхідність застосування даної форми виховної роботи та її відповідність віку дітей.
4. Поведінка учнів, їх зацікавленість.
5. Поведінка вихователя (студента).
6. Характеристика методів, ТЗН, наочності.

7. Організаційний аспект діяльності.

8. Загальна характеристика результативності впливу виховного заходу на учнів.
Оптимальність розв'язання поставлених педагогічних завдань. Ступінь досягнення мети.

Додаток Б

ОРІЄНТОВНА СХЕМА СОЦІАЛЬНОЇ ПАСПОРТИЗАЦІЇ КЛАСУ

Усього учнів _____. Кількість багатодітних сімей _____

(Указати прізвища)

З них дітей, що навчаються у школах, знаходяться у дошкільному навчальному закладі.

Учні з особливими потребами _____

(Указати прізвища, діагноз).

Сім'ї-біженці _____

(Указувати прізвища, дітей).

Сім'ї, батьки в яких безробітні _____

(Указувати прізвища, дітей).

Сім'ї, що постраждали від природних лих _____

(Указувати прізвища, дітей).

Сім'ї-переселенці з радіоактивно забруднених зон _____

(Указувати прізвища, дітей).

Кількість малозабезпечених сімей _____

(Указувати прізвища, дітей).

Кількість дітей, що залишились без догляду батьків _____

(Указувати прізвища. В них дітей; один із батьків працює за кордоном, батько й мати працюють за кордоном).

Батьки, позбавлені волі _____

(Указувати прізвища, дітей).

Неповні сім'ї _____

(Указувати прізвища, дітей; виховує мати, виховує батько).

Неблагополучні сім'ї _____

(Указувати прізвища, дітей).

Сім'ї, де батьки ухиляються від виховання _____

(Указувати прізвища, дітей).

Батьки, позбавлені батьківських прав _____

(Указувати прізвища, дітей).

Сім'ї, де вихованням дітей займаються _____

(Бабуся і (або) дідусь, тітка і (або) дядько, інші члени родини (вказати, хто саме). Указувати прізвища, дітей).

Кількість девіантних дітей _____

(Стоять на обліку в закладі освіти, стоять на обліку в інспекції у справах неповнолітніх. Вказувати прізвища, дітей).

Додаток В

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН РОБОТИ

студента-практиканта _____

на час проходження навчально-ознайомлювальної соціально-педагогічної
(іншого виду практики)

практики з _____ до _____ 200__ року в _____

м. Івано-Франківська

Керівники практики _____

_____

Індивідуальний план роботи студент складає впродовж першого тижня на весь період практики (потижнево) за наступними розділами.

№ з/п	Основні напрями роботи	Зміст роботи				
		I тижд.	II тижд.	III тижд.	IV тижд.	V тижд.

1.	Ознайомлення з діяльністю школи					
2.	Ознайомлення контингентом дітей	3				
3.	Діагностична робота					
4.	Соціально-профілактична робота					
5.	Корекційна робота					
6.	Соціально-координаційна робота					
7.	Навчально-виховна робота					
8.	Робота в ролі психолога					
9.	Робота з батьками чи опікунами					
10.	Методична та дослідницька робота					

Додаток Д

ЩОДЕННИК СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Важливу роль у соціально-педагогічній діяльності відіграє ведення документації, що є своєрідною пам'яткою, нагадуванням про клієнта, його проблеми, визначені завдання для їх розв'язання. Ретельно підібрана документація може слугувати аргументом і доказом того, що саме було зроблено за певні проміжки часу для вирішення питань, наскільки вдалося чи не вдалося просунути в цій справі, що ще необхідно виконати.

Документація фіксує й певні результати, зміни, які вносяться в плани дій, завдання обслуговування, а значить, відіграє роль звітнього документа.

Щоденник – основний документ, що відображає всі види, зміст і результати соціально-педагогічної діяльності студента за час практики. Він стимулює до організованої та продуманої роботи, її обліку й аналізу.

Студент-практикант повинен завжди мати щоденник зі собою, облікувати в ньому соціально-педагогічну діяльність, пред'являти на вимогу керівника й методистів практики, дирекції закладів. Титульна сторінка щоденника повинна мати наступну форму.

ЩОДЕННИК

навчально-ознайомлювальної
соціально-педагогічної практики (інший вид практики)

студента-практиканта I курсу

_____інституту

Додаток Е

ЗВІТ

про навчально-ознайомлювальну
соціально-педагогічну практику
(інший вид практики)

студента I курсу

у загальноосвітній школі _____

(школі-інтернаті)

(база практики)

м. Івано-Франківська з _____ до _____ 200__ року

Додаток Ж

ОРІЄНТОВНА СХЕМА СОЦІАЛЬНОГО ПАСПОРТА ШКОЛИ-ІНТЕРНАТУ

1. Назва організації.
2. Юридична адреса.
3. Загальна кількість учнів в означеному навчальному закладі.
4. З них пільгових категорій.
5. Кількість класів.
6. З них інтернатських.

7. Кількість учнів:

- з неповних сімей;
- з багатодітних сімей;
- діти батьків інвалідів;
- діти батьків афганців;
- діти одиноких матерів;
- учнів-півсиріт;
- учнів-інвалідів;
- учнів-чорнобильців;
- дітей без батьківського піклування;
- дітей-сиріт;
- дітей розлучених батьків;
- дітей під опікою;
- учнів із малозабезпечених сімей;
- дітей, які виховуються в сім'ях, що не забезпечують необхідних умов для їх життя, розвитку, виховання та навчання;
- дітей на внутрішньоінтернатному обліку;
- дітей на обліку у ВКМСН УМВС.

Додаток 3

СИСТЕМА РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Напрями, завдання й об'єкти реабілітаційної роботи	Заклади, де здійснюється реабілітаційна діяльність	Категорії фахівців, котрі здійснюють реабілітаційні програми
<p>I. Соціально-педагогічна реабілітація Об'єкти – дезадаптовані діти й підлітки, які перебувають у конфліктній виховній ситуації, сироти, неповнолітні правопорушники. Завдання: • охорона прав, соціальний</p>	<p>Будинок дитини Дитячі будинки Школи-інтернати Дитячі притулку Спецшколи Притулки Центри соціальної</p>	<p>Соціальні педагоги Соціальні працівники Практичні психологи Вихователі Інспектори з охорони прав дітей, опіки та піклування Психотерапевти</p>

<p>захист і опіка;</p> <ul style="list-style-type: none"> • попередження бездоглядності; • профілактика соціальних девіацій; • відновлення соціального статусу; • збереження темпів психофізичного й особистісного розвитку; • корекція відхилень у поведінці. 	<p>допомоги Центри соціально-педагогічної реабілітації</p>	<p>Психоневрологи</p>
<p>II. Психолого-педагогічна реабілітація Об'єкти – соціально та педагогічно запущені діти Завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> • переборення шкільної та сімейної дискримінації; • організація успіху у провідній діяльності; • гармонізація психічного й особистісного розвитку; • формування позитивного образу “Я”; • профілактика соціальної відчуженості. 	<p>Дошкільні навчальні заклади Загальноосвітні школи Звичайні групи (класи) Групи педагогічної підтримки Класи корекції Центри психолого-педагогічної допомоги дітям і підліткам</p>	
<p>III. Медико-педагогічна реабілітація Об'єкти – діти-інваліди, діти з хронічними захворюваннями, які часто хворіють, обмеженими можливостями. Завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> • психогігієна виховуючого середовища; • оздоровлення й лікування; • медична профілактика; • охорона здоров'я; • позбавлення комплексу неповноцінності; • розвиток компенсаторних функцій; • соціальна адаптація і реабілітація; • реалізація резервних сил і можливостей 	<p>Заклади освіти для дітей з функціональними порушеннями Корекційні школи Будинки інвалідів Центри психічного здоров'я і реабілітації Центри здоров'я Центри діагностики і корекції Центри терапевтичної педагогіки</p>	<p>Психологи-дефектологи Педагоги-дефектологи Валеологи Вихователі Соціальні педагоги Соціальні працівники Медичні працівники</p>

Додаток И

ОРІЄНТОВНА СХЕМА АНАЛІЗУ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ ФОРМИ

1. Загальні відомості:

Дата проведення _____.

Місце проведення _____.

Вік учасників _____.

Мета: _____.

2. Аналіз гігієнічних, матеріально-технічних та естетичних умов:

- готовність приміщення (чистота, освітленість, температура);
- естетичне оформлення (види наочності, відповідність оформлення змісту організаційної форми, доступність унаочнення віку учасників);
- технічне забезпечення (доцільність і якість аудіовізуальної апаратури).

3. *Аналіз проведення організаційної форми:*

- відповідність змісту форми її меті;
- різноманітність видів діяльності учасників у процесі проведення форми;
- рівень організованості учасників;
- активність учасників;
- використання прийомів заохочення та стимулювання;
- нові творчі знахідки організаційної форми, що спостерігалися.

4. *Аналіз комунікативності ведучого:*

- особливості спілкування з учасниками;
- оцінки суджень та їх об'єктивність;
- створення позитивного емоційного клімату в ході проведення організаційної форми.

5. *Загальна оцінка організаційної форми:*

- значення організаційної форми для особистісного становлення учасників;
- досягнення виховної мети організаційної форми;
- методичні помилки при проведенні організаційної форми;
- пропозиції стосовно вдосконалення змісту та проведення організаційної форми.

Додаток К

ВИДИ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК

ОСОБИСТОСТІ

ДОДОТОК К 1

Соціальна карта дитини, що знаходиться у притулку

Прізвище, ім'я, по батькові _____

Дата народження _____

Домашня адреса, телефон _____

Дата прийому до притулку _____

Хто направив _____

Останнє місце перебування _____

Причини й обставини, що привели у притулок _____

I. Відомості про сім'ю дитини

Батько _____

Вік _____ Сімейний стан _____

Освіта _____ Де і ким працює _____

Фізичне здоров'я _____

Психічне здоров'я _____

Вживання алкоголю, наркотиків _____

Притягнення до кримінальної відповідальності _____

Позбавлення батьківських прав _____

Мати _____

Вік _____ Сімейний стан _____

Освіта _____ Де і ким працює _____

Фізичне здоров'я _____

Психічне здоров'я _____

Вживання алкоголю, наркотиків _____

Притягнення до кримінальної відповідальності _____

Позбавлення батьківських прав _____

Інші діти: 1. _____

2. _____

Інші члени сім'ї _____

II. Житлові умови _____

Кількість осіб в одній кімнаті _____

Дитина мешкає _____

Санітарний стан житла _____

Матеріальні умови _____

Приблизний сімейний бюджет _____

Додаткова соціальна допомога _____

Отримання матеріальної допомоги _____

III. Психологічний клімат і ставлення до дітей у сім'ї

Психологічний клімат _____

Характер стосунків батьків: _____

між собою _____

до дітей _____

до цієї дитини _____

утримання _____

фізичне покарання _____

інші види покарань _____

сексуальне насилля _____

IV. Соціальний статус дитини _____

Заклади, що відвідує _____

Успішність _____

Знаходження на обліку в міліції _____

Бродяжництво, втеча з дому _____

Частота захворювань _____

Додаткові відомості _____

ДОДОТОК К 2

Карта клієнта, який звернувся в обласний ЦССМ

Прізвище, ім'я, по батькові _____

Дата народження _____

Домашня адреса, телефон _____

Освіта _____

(середня, вища)

Місце роботи або навчання _____

(із зазначенням посади, класу, факультету, групи)

Категорія клієнта _____

(інвалід, сирота, звільнений з ВТК тощо)

Інші примітки _____

_____

Дата заповнення

Підпис

П.І.П

Відомості про організацію, яка направила клієнта

Назва організації _____

Контактна особа _____

Адреса, контактний телефон _____

Примітки _____

Відомості про організації, які працювали з клієнтом

Назви організацій _____

Адреси, контактні телефони _____

Контактні особи _____

№ з/п	Дата заповнення	Код проблем (за глосарієм)	Вид послуг	Заходи, вжиті для вирішення проблеми	Результат роботи з клієнтом	Прізвище, підпис соц. працівника	Примітки

Робота Обласного ЦСССМ спрямовується переважно на:

- молодих людей, які збираються брати шлюб;
- молоді сім'ї, які переживають перші труднощі в подружньому житті;
- батьків, котрі відчують безпорадність у вихованні дітей;
- підлітків та молодь, що бажають краще пізнати себе та професійно визначитися;
- осіб, які вийшли з місць позбавлення волі;
- військовослужбовців, котрі потребують допомоги в соціальній сфері.

ДОДОТОК К 3**Карта особистості учня**

Прізвище _____ Ім'я _____ По батькові _____

Стать _____ Рік, число, місяць народження _____

Навчальний заклад, де вчиться _____ Клас _____

Домашня адреса _____ Телефон _____

Ім'я та по-батькові матері _____

Місце роботи, посада, освіта матері _____

Ім'я та по-батькові батька _____

Місце роботи, посада, освіта батька _____

Наявність інших членів сім'ї _____

Стан здоров'я (вказати діагноз хвороби, якщо є) _____

Ставлення до здоров'я (хвороби) _____

Умови для занять у сім'ї _____

Матеріальні умови (заробітна плата батьків, тип квартири) _____

Додаткові дані _____

Соціально-психологічна характеристика учня

Становище у класному колективі _____

Громадська позиція стосовно подій та явищ середовища життєдіяльності
_____

Соціальні ролі в сімейному та класному колективах _____

Соціально-психологічні та індивідуальні якості особистості

А. Якості особистості, що проявляються у спілкуванні з іншими людьми:

А-1. Здатність до усної комунікації та діалогу _____

А-2. Здатність до письмового спілкування _____

А-3. Перцептивні здібності _____

А-4. Інтерактивні здібності _____

Б. Спрямованість особистості

Б-5. Пізнавальна спрямованість (інтереси, нахили) _____

Б-6. Духовні, гуманістичні ідеали _____

Б-7. Професійні інтереси, нахили, плани _____

Б-8. Творча спрямованість _____

В. Риси характеру особистості

В-9. Активність _____

В-10. Організованість _____

В-11. Порядність _____

В-12. Моральність _____

В-13. Вольові риси характеру _____

В-14. Діловитість _____

В-15. Старанність _____

В-16. Бережливість _____

Г. Самосвідомість (Я-підструктура)

Г-17. Самоусвідомлення, самопізнання, самооцінка _____

Г-18. Саморегуляція, самоорганізація, самоконтроль _____

Г-19. Самореалізація та самовдосконалення _____

Д. Психофізіологічні якості особистості

Д-20. Темперамент _____

Д-21. Патологічні прояви особистості _____

Заключна частина

I. Яскраво виражені прояви своєрідності в соціально-психологічному ряді:

А. Спілкування _____

Б. Спрямованість _____

В. Риси характеру _____

Г. Самосвідомість _____

Д. Психофізіологічні якості _____

II. Виражені особистісні прояви в діяльнісному ряді властивостей

1. Провідні потреби і мотиви _____

2. Цілі, задуми, плани, програми _____

3. Результати, творчі досягнення _____

4. Провідні емоції, почуття _____

III. Віковий розвиток особистості

1. Адекватність рівня розвитку особистості віковій нормі _____

2. Біологічна спадковість, задатки _____

3. Соціальна спадковість (культурні, освітні, професійні передумови розвитку особистості учня у сім'ї та школі) _____

4. Загальна характеристика особистості, її соціальні та індивідуальні, можливі та наявні особистісні проблеми, прогноз їх перебігу, шляхи розв'язання, практичні рекомендації та програми роботи _____

Прізвище, ім'я студента-практиканта _____

Дата складання карти особистості _____

Загальні рекомендації стосовно користування картою

Для заповнення карти необхідно попередньо зібрати численні дані, використовуючи різноманітні джерела і методики (особисті документи, відгуки та думки близьких і знайомих клієнта, аналіз його поведінки та діяльності, опитування близьких і самої людини, бесіди, систематичне планомірне спостереження, тестування, експеримент тощо). Задля об'єктивності фактів слід дублювати відомості за допомогою декількох методів, які потрібно подати у заключній частині.

Отриману інформацію доцільно інтегрувати в єдину систему оцінок за методом узагальнення незалежних характеристик, запропонованим К. Платоновим. Згідно з методом обчислення відносної оцінки прояву кожної якості цілісної характеристики особистості на основі інтеграції оцінок використовується 5-бальна система оцінки якостей за певною моделлю (від +2 до -2 балів). Якість проявляється:

- помітно, систематично, є характерною для особистості – (+2 бали);
- слабо, випадково, трапляється дуже рідко, (+1 бал);
- не може бути вірогідно оцінена, про неї нічого сказати (0 балів);
- не виявлялася зовсім і ніколи (-1);
- не виявляється, і сама людина не вважає за доцільне її формувати в собі (-2 бали).

Означена карта особистості характеризує соціальність та індивідуальність людини, що розкриваються у “Заключній частині”. Тут аспект характеристики розділяється на три рівні: соціально-психологічно-індивідуальний, діяльнісний і віковий.

ДОДАТОК К4**Соціально-педагогічна карта учня**

Клас _____ Прізвище, ім'я та по батькові дитини _____

Дата народження _____

Домашня адреса, телефон _____

Прізвище, ім'я та по батькові батьків (опікунів) _____

Сім'я: повна (неповна); з матір'ю, батьком _____

рідні батьки (опікуни); сирота, напівсирота _____

сприяє гармонійному психічному і фізичному розвитку
(неблагополучна). _____

Кількість дітей у сім'ї 1/2/3/4 та більше _____

Соціально-побутові умови _____

Місце роботи батьків (опікунів), контактний телефон _____

Якщо не працюють, вказати причину (інвалід, пенсіонер, домогосподарка, безробітний). Якщо обоє батьків за кордоном, вказати, хто займається доглядом та вихованням дитини на даний момент (вказати (контактний телефон) (бабуся (дідусь), тітка (дядько), знайомі тощо).

Дані про особливості перебігу психофізіологічного розвитку дитини _____

Протікання вагітності, пологів, дані про захворювання дитини в перший рік життя; особливості історії розвитку дитини (наявність психічних травм, важливих змін у житті, важких захворювань).

Стан здоров'я _____

(Здорова (стоїть на "Д" обліку) дитина з особливими потребами (вказати ваду розвитку).

Психологічні показники (заповнюються спільно із психологом) _____

(Тип темпераменту; особливості характеру, його акцентуації; загальний рівень психічного розвитку (норма, затримка, психофізичний інфантилізм, дисгармонія); особливості пізнавальних процесів; професійні інтереси; схильності, здібності; особливості поведінки, тип відхилень у поведінці).

Соціально-педагогічна характеристика _____

1. Соціальні шкідливості _____

(Рання алкоголізація; нікотинова залежність; вживання токсичних і психотропних речовин; потяг до азартних асоціальних ігор; ранній сексуальний потяг; негативізм в оцінюванні явищ дійсності).

2. Відхилення в соціальній поведінці _____

Грубість, бійки, прогули, недисциплінованість, побиття слабких, вимагання, жорстоке ставлення до тварин, крадіжки, порушення суспільного порядку (облік в інспекції у справах неповнолітніх), немотивовані вчинки, утечі з дому (інтернату).

Взаємини дитини в сім'ї _____

З ким із членів сім'ї більше спілкується, до кого більше звертається за допомогою чи порадою; із ким найчастіше виникають конфлікти.

Методи заохочення та покарання в сім'ї _____

Що викликає стурбованість батьків у поведінці та навчанні дитини _____

Характер стосунків дитини з однолітками _____

соціометричний статус

Типові конфлікти та шляхи їх вирішення _____

Педагогічні показники _____

(Темп навчання, труднощі в навчанні, навчальні інтереси, що переважають)

Зауваження та побажання вчителів щодо поведінки та навчання дитини _____

Соціальні пільги, якими користується дитина _____

Рівень соціальної адаптації:

а) високий _____

1. Усвідомлене прийняття і виконання норм колективного життя. 2. Баланс індивідуального і соціального. 3. Гармонія взаємин з дорослими та однолітками. 4. Адекватне ставлення до педагогічних впливів. 5. Самоконтроль поведінки. 6. Активна участь у житті дитячого колективу. 7. Задоволення своїм статусом і взаєминами;

б) середній _____ 1.

Конформізм по стосовно норм колективного життя. 2. Переважає або індивідуальне, або соціальне. 3. Нестійкі взаємини з оточуючими. 4. Суперечливе ставлення до педагогічних впливів. 5. Зовнішній локус контролю. 6. Періодична участь у житті дитячого колективу. 7. Часткове задоволення своїм статусом і взаєминами;

в) низький _____

1. Неприйняття і невиконання норм колективного життя. 2. Дисбаланс індивідуального й соціального. 3. Конфліктні взаємини з оточуючими. 4.

Неадекватне ставлення до педагогічних впливів. 5. Некерована поведінка. 6. Пасивна участь у житті дитячого колективу. 7. Незадоволення своїм статусом і взаєминами.

ДОДАТОК К5

Психолого-педагогічна характеристика на учня

Методичні рекомендації

Для одержання достовірної інформації студенти можуть використовувати такі методи дослідження, як:

- 1) Психолого-педагогічне спостереження;
- 2) бесіди з учнем, учителями, батьками, класним керівником, друзями;
- 3) вивчення шкільної документації;
- 4) вивчення продуктів діяльності (контрольні роботи, малюнки, твори тощо);
- 5) елементи природного експерименту;

- 6) анкети, тести;
- 7) експертні оцінки.

I. Загальні відомості

1. **Біографічні відомості.** Прізвище та ім.'я учня (з етичних міркувань у психологічних дослідженнях додержуються конфіденційності, тому можна позначати ініціалами), вік, у якому класі навчається. Стан здоров'я та загальний фізичний розвиток.

2. **Умови життя в сім'ї** (її склад, соціальне та матеріальне становище, ідеали, цінності, професія та освітній рівень батьків, житлові умови. Вплив батьків на учня, ставлення до нього, становище в родині).

II. Взаємини з однокласниками та вчителями

1. Загальна характеристика класного колективу, місце учня в колективі, усвідомлення свого статусу (можна використовувати методику "Соціометрія").

2. Характер взаємин з однокласниками: з ким дружні, чому; з яких причин і чому конфліктує? (Можна використовувати методику К. Томаса для діагностики схильності до конфліктної поведінки).

3. Стан взаємин з хлопчиками, з дівчатками.

4. Особливості позитивної та негативної поведінки учня та форми їх прояву.

5. Ставлення учня до вживання психотропних речовин та визначення ступеня ризику щодо залучення його до цього.

III. Особливості характеру й темпераменту

1. Тип й особливості темпераменту (за методикою Г. Айзенка). Прояв темпераменту в поведінці: стриманість, спокій, рухливість, агресивність тощо.

2. Особливості характеру: цільний, суперечливий у ставленні до себе, самооцінка, вираженість вимогливості до себе та ін). Ставлення до батьків, членів родини, учителів, класного колективу, друзів, склад диферентної групи (референтометрія). Як виконує обов'язки в родині, школі? Підхід до праці, розуміння її необхідності; навчання та речей.

3. Характеристика акцентуації характеру (за опитувальником Шмішека).

IV. Особливості емоційно-вольової сфери

1. Рольові риси характеру: самостійність, цілеспрямованість, ініціативність, рішучість, витримка (наявність та вираженість).

2. Емоційні особливості характеру: зміст і спрямованість почуттів, переживань, стійкість емоцій, які емоції переважають, глибина переживань невдач та успіхів, схильність до стресів, культура емоцій (можна використовувати методику САН для виявлення переважаючих емоційних станів, що переважають; методики виявлення рівня емпатійності та ін.).

V. Навчальна діяльність

1. Мотиваційна сфера особистості: мотиви й інтереси, їх ієрархія, спрямованість, провідні інтереси.

2. Рівень розвитку здібностей особистості: виражені здібності, рівень, характер їх розвитку; властивості інтелекту особистості (глибина, самостійність суджень та інше); обсяг і глибина знань, умінь, навичок (методика "Прості аналогії").

3. Особливості уваги (за тестом Бурдона), характер розвитку мимовільного та довільного запам'ятовування – заучує механічно або

осмислено, чи володіє раціональними прийомами запам'ятовування, яка його швидкість та міцність, легкість відтворення, індивідуальні особливості пам'яті (можна використовувати методики вивчення оперативної пам'яті “Заучування 10 слів” та ін.).

4. Уміння вчитися (дотримання режиму дня і здатність планувати використання часу, вміння самостійно працювати, контролювати себе та інше).

5. Розвиток мовлення, рівень культури мовленнєвої діяльності: словниковий запас, його якість, побудова речень, відповідність віковим нормам, наявність інвективної лексики, вираженість сленгу тощо.

VI. Ставлення до праці. Професійна орієнтація

1. Які види праці приваблюють (удома, у школі)?
2. Ставлення до домашньої праці, доручень у школі.
3. Наявність хобі і досягнення у ньому.
4. Професійні інтереси, здібності (Карта С. Клімова). Спрямованість на майбутні професійні інтереси, їхня визначеність, адекватність мрій наявним здібностям.

VII. Спрямованість особистості

1. Домінуючі потреби, переважаючі мотиви діяльності, інтереси.
2. Система цінностей.

VIII. Загальні психолого-педагогічні висновки та рекомендації

Визначення головних психолого-педагогічних завдань, які стоять перед учителем у його роботі з учнем; на які сторони виховання слід звернути увагу;

що враховувати при індивідуальному підході до учня; як проводити психолого-педагогічну профілактику та інше.

Психолого-педагогічна характеристика підписується класним керівником. Оцінюється викладачем кафедри педагогіки чи психології і захищається не пізніше ніж за три дні до закінчення психолого-педагогічної практики.

Додаток Л

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА КЛАСУ

1. Назва школи (Реабілітаційний центр для дітей з порушенням опорно-рухового апарату, для розумово відсталих дітей: притулок для неповнолітніх).
2. Клас: 1–11 (вказати).
3. Склад класу за віком школярів: 6 – ... 17 років.
4. Склад класу за статтю: дівчат _____; хлопців _____.
5. Кількість учнів з неповних сімей.

6. Кількість учнів із слабким здоров'ям.

7. Середня успішність учнів.

8. Характеристика діяльності класу:

а) мотиви участі школярів у діяльності класу (наслідування інших, потреба в емоційно близьких контактах, самоствердженні, самореалізації; прагнення виділитися серед інших тощо);

б) види діяльності, яким у класі надають перевагу (праця, пізнання, спілкування тощо).

9. Структура класу, характеристика стосунків:

а) кількість мікрогруп, що містять тільки дівчат _____; тільки хлопців ____; тих та інших _____;

підстави для об'єднання у дружні мікро групи;

в) характер стосунків між мікро групами;

г) коротка характеристика авторитетних груп (характер взаємовідносин між членами, переважають цінності та норми поведінки);

д) коротка характеристика лідерів класу, чи входять в офіційний актив класу;

е) кількість і коротка характеристика "відкинутих учнів";

є) наявність у класі постійно діючих груп за інтересами, гуртків, факультативів тощо;

ж) перевага норм, традицій, цінностей у класі;

з) аналіз психологічного клімату в класі;

е) аналіз конфліктів, що найчастіше зустрічаються, їх причини та шляхи вирішення.

10. Місце класу в школі:

а) чи клас є згуртованим, об'єднаним колективом;

б) офіційні шкільні та позашкільні об'єднання, де беруть участь учні класу;

в) неформальні позашкільні об'єднання, до яких входять учні;

г) характер стосунків з паралельними класами (молодшими, старшими), педагогами.

11. Психолого-педагогічні висновки та рекомендації.

Психолого-педагогічні впливи, що здійснювались студентом-практикантом задля подолання негативних процесів у класі, підвищення рівня згуртованості, їх результати. Конкретні рекомендації щодо поліпшення навчально-виховної роботи у класі.

Студент-практикант _____ (прізвище, ініціали).

Додаток Л 1

Схема психолого-педагогічної характеристики класного колективу

До першої (констатуючої) частини входить декілька розділів:
загальні відомості про клас;
психологічна структура класу;
характеристика поглядів, інтересів, переконань школярів;
характеристика рівня розвитку класу як малої соціальної групи.

1. Загальні відомості про клас

Нагальні відомості повинні бути викладені коротко й конкретно. Більшу частину цієї інформації можна знайти в офіційних шкільних документах. До цих відомостей належать:

назва класу, школи;

кількість учнів;

тривалість існування (чи змінювався склад, як давно і яким чином);

віковий і статевий склад;

наявність учнів, що мають проблеми з навчанням;

особливості класного керівництва (тривалість роботи класного керівника з колективом; дисципліна, яку викладає класний керівник).

Дана інформація допоможе зрозуміти особливості спільної діяльності класу, ставлення до неї дітей, виявити наявність традицій та їх роль у розвитку класу, виявити ступінь, силу впливу класного керівника на формування і розвиток класу як колективу та інше.

2. Психологічна структура класу

Відображає, перш за все, характер взаємин між членами класу. У цьому розділі дається характеристика:

офіційного активу класу;

неофіційних лідерів;

взаємовідносин лідерів;

пасивних членів класного колективу;

угруповань, що мають місце в класі.

Даючи характеристику офіційно обраного активу класу, необхідно відзначити, чи дійсно він здійснює керівництво, чи ні (в обох випадках необхідно вказати причини ситуації, що склалася в колективі).

Для виявлення неофіційного активу класу поряд з використанням традиційного методу спостереження і бесіди можна застосувати соціометрію.

Слід зауважити, який вплив на клас має лідер (позитивний чи негативний, відкритий чи прихований, у яких ситуаціях та видах діяльності; зовнішнього представництва, вирішення конфліктів; роль емоційної “душі” класу та ін.). Особливо необхідно зупинитися на взаєминах офіційних і неофіційних лідерів (збігаються, активно взаємодіють, протидіють один одному) та спробувати виявити причини такого становища.

Характеризуючи решту учнів класу, особливу увагу слід приділити пасивним школярам, тим, яких уникають або ізолюють. При цьому необхідно з'ясувати, чи в усіх ситуаціях ці діти проявляють пасивність, які причини такої поведінки.

Для того, щоб виявити наявність неформальних угруповань, у класі можна використати соціометрію. Необхідно зупинитися на причинах виникнення цих угруповань, характеристиці взаємодії (суперечність, взаємодопомога, співіснування без встановлення емоційних контактів та ін.). Загалом ця частина характеристики класу повинна дати інформацію про характер спільної діяльності, причини, що її ускладнюють, шляхи її оптимізації.

3. Характеристика лідерів класу

Основною метою складання даного розділу є виявлення причин, завдяки яким той чи інший учень стає лідером. Тому в розділі повинні бути такі відомості:

наявність яких особистісних якостей (характер, темперамент, соціальна позиція, рівень домагань, самооцінка, критичність, комунікативні, організаторські здібності та схильності, активність, принциповість, особистісна

привабливість, доброта, щирість та ін.) сприяла виділенню певної особи як лідера;

які зобов'язання сприяли або гальмували висунення даного учня в лідери;

чи є даний учень виразником думок, поглядів, інтересів усього класу, більшості чи лише окремого угруповання учнів.

У процесі пошуку такої інформації використовують спеціальні методики, за допомогою яких можна діагностувати рівень розвитку різних психічних якостей лідерів.

4. Характеристика поглядів, інтересів, переконань школярів

Тут необхідно вказати:

наявність спільних інтересів;
домінуючі мотиви спільної діяльності;
наявність сформованих переконань і поглядів;
наявність громадської думки;
сформованість професійних інтересів;
домінуючі мотиви вибору професії.

Кожний висновок треба підтверджувати конкретними прикладами з життя класу: участь у загальношкільних та класних справах, реакція на події в класі, школі, країні, за кордоном.

5. Характеристика рівня розвитку класу як соціальної групи, його відповідності соціально-психологічним параметрам колективу

Цей розділ є узагальнювальним. Для його написання використовуються дані усіх попередніх розділів. У цьому розділі розкриваються такі характеристики класу:

роль класного керівника, активу й окремих учнів в організації

навчальних, трудових, громадських заходів (вказується, чия активність переважає, які завдання, як і ким вирішуються);

згуртованість (наявність або відсутність протидіючих або конкуруючих угруповань, наявність традицій та громадської думки);

інтелектуальна єдність (уміння самостійно приймати обдумані рішення, досягати спільної думки за результатами обговорення, правильна оцінка позитивних і негативних якостей класу, адекватність ставлення до критичних зауважень на свою адресу);

емоційна єдність (загальний емоційний настрій, взаємна симпатія, здатність до співпереживання, готовність прийняти нових членів, ставлення до інших груп і колективів, єдність класу з більш широким колективом, наприклад, школи, спільне переживання успіхів і невдач);

вольова єдність (уміння створювати високий рівень напруги духовних і фізичних сил для розв'язання спільних завдань, подолання перешкод, реакція на невдачі й успіхи, уміння доводити розпочату справу до кінця).

Розділ завершується висновками про рівень (стадію) розвитку класу як соціальної групи (високий, середній, низький) та динаміку його розвитку (піднесення, спад, застій), наявність (відсутність) колективу.

Друга частина характеристики присвячена рекомендаціям щодо використання одержаної інформації. Необхідно зазначити:

які вміння належить занести в діяльність класного керівника щодо організації навчальної, трудової діяльності та громадського життя класу;

як найбільш ефективно використовувати лідерів у навчально-виховному процесі;

які корективи і якими способами можна вносити в процес оптимізації розвитку особистості школярів в умовах класу;

як організувати подальший розвиток навчальних і професійно-орієнтованих інтересів школярів:

як сприяти формуванню і розвитку громадської думки, переконань, світогляду класу як цілісної структури;

які перспективи розвитку класу як колективу і в чому полягає роль учителя (класного керівника) в управлінні цим процесом, які конкретні шляхи і засоби управління можна рекомендувати.

Слід наголосити, що зроблено самим студентом-практикантом для реалізації запропонованих рекомендацій.

Додаток М

ОРІЄНТОВНА ФОРМА ПРОСПЕКТУ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ З НЕПОВНОЛІТНІМ

1. Ім'я та вік неповнолітнього _____
2. Мотиви вибору означеної особистості для індивідуальної роботи _____
3. Характеристика соціуму, в якому перебуває неповнолітній:
  - а) особливості сім'ї _____
  - б) статус у шкільному колективі _____

в) членство у групі однолітків (формальній чи неформальній) _____

---

4. Психологічні особливості дитини (аналіз темпераменту, психологічних процесів та рис) _____

5. Особисті проблеми, які турбують неповнолітнього _____

6. Причини відхилень у поведінці _____

7. Зміст допомоги неповнолітньому _____

8. Аналіз результатів індивідуально-корекційної роботи _____

9. Основні напрями роботи, які можна рекомендувати неповнолітньому для його самовиховання _____

Студент-практикант _____ (прізвище, ініціали).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка в схемах і таблицях: Навчальний посібник. – К.: Логос, 2003. – 134 с.
2. Вступ до соціальної роботи: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. Т. В. Семигіної, І. І. Миновича. – К.: Академвидав, 2005. – 304 с.

3. Грицюк Б. А., Домбровський С. В. Студент – класний керівник, вихователь: Методичні рекомендації з практики. – Івано-Франківськ, 1994. – 17 с.
4. Гунда Г. В., Сагарда В. В. Практикум з основ загальної і соціальної педагогіки. – Ужгород, 1999. – 94 с.
5. День за днем: Педагогічний щоденник вихователя дитячого оздоровчого табору. – Яремча, 2006. – 30 с.
6. Навчальні та виробничі практики: Методичний посібник / Заг. ред. Є. А. Антонович. – Івано-Франківськ, 2003. – 56 с.
7. Овчарова Р. В. Справочная книга социального педагога. – М.: Сфера, 2001. – 480 с.
8. Опачко М. В., Сагарда В. В. Педагогічна практика: Інструктивно-методичні матеріали. – Ужгород: УжНУ, 2003. – 48 с.
9. Основи практичної психології: Підручник / В. Панок, Т. Титаренко, Н. Чепелева та ін. – К.: Либідь, 2001. – 536 с.
10. Положення про психологічну службу в загальноосвітній школі. – К.: Вища школа, 1989. – 15 с.
11. Попович Г. М. Практика – основа професійної підготовки спеціалістів соціальної роботи: Методична розробка. – Ужгород, 2001. – 40 с.
12. Професія соціальний педагог / Упорядник: О. Плавник. – К.: Плавник, 2006. – 112 с.
13. Прутченков А. С. Социально-психологический тренинг в школе. – М.: ЕКСО-Пресс, 2001. – 640 с.
14. Рабочая книга практического психолога: Технология эффективной профессиональной деятельности. – М.: Красная площадь, 1996. – 400 с.
15. Ранняя профилактика девиантного поведения детей и подростков: Учебное пособие / Под ред. А. Б. Фоминой. – М.: Педагогическое общество России, 2003. – 128 с.

16. Романкова Л. М., Макарова Л. І. Програма і методичні рекомендації з організації та проведення виробничої практики студентів IV–V курсів філософського факультету спеціальності “Психологія”. – Івано-Франківськ, 2006. – 55 с.
17. Соціально-педагогічна практика: Методичні рекомендації для студентів I курсу спеціальностей “Соціальна педагогіка” і “Соціальна робота” / Упор.: В. А. Поліщук, Н. С. Матвійчук. – Тернопіль: ТДПУ, 2001. – 40 с.
18. Соя М. М. Програма літньої педагогічної практики студентів III курсів у дитячих оздоровчих закладах. – Івано-Франківськ, 2004. – 8 с.
19. Шептунко П. А., Воронина Г. А. Методика и технология работы социального педагога. – М.: Академия, 2001. – 208 с.
20. Федоришин Г. М. Соціальна дезадаптація підлітків як психологічна проблема // Збірник наукових праць. – Івано-Франківськ: Плай, 2003. – Вип. 8. – Ч. 1. – С. 108–116.
21. Федоришин Г. М., Гунда Г. М. Соціально-педагогічна діяльність студентів (Програма та методичні рекомендації з виробничої практики). – Івано-Франківськ, 2003. – 42 с.

ЗМІСТ

I. Загальні положення	3
II. Етапи та опорні моменти практики.....	6
III. Суть та зміст роботи соціального педагога.....	11
IV. Організація практики	14

Частина I

Навчально-ознайомлювальні практики	14
Програма навчально-ознайомлювальної практики I курс	14
Програма навчально-ознайомлювальної практики II курс	16
Облік практики та документація.....	18

Частина II

ВИРОБНИЧІ ПРАКТИКИ	20
Програма літньої педагогічної практики в дитячих оздоровчих закладах і соціальній сфері. III курс	21
Програма соціально-педагогічної практики в закладах освіти. IV курс	26
Програма соціально-педагогічної практики в закладах інтернатного типу та соціальної реабілітації. V курс	28
Програма педагогічної практики у вищих навчальних закладах I–II рівнів акредитації V курс.....	32
Облік практики та документація	34

V. Додатки: інструктивно-методичні матеріали**Додаток А**

Схема аналізу виховного заходу	38
--------------------------------------	----

Додаток Б

Схема соціальної паспортизації класу	39
--	----

Додаток В

Індивідуальний план роботи	41
----------------------------------	----

Додаток Д

Щоденник соціально-педагогічної практики	43
--	----

Додаток Е

Звіт	46
------------	----

Додаток Ж

Орієнтовна схема соціального паспорта школи-інтернату	47
---	----

Додаток З

Система реабілітаційної роботи	48
Додаток И	
Орієнтовна схема аналізу організаційної форми	50
Додаток К	
Види психолого-педагогічних характеристик особистості	51
Додаток Л	
Психолого-педагогічна характеристика класу	66
Додаток М	
Орієнтовна форма проспекту індивідуальної соціально-педагогічної роботи з неповнолітнім	73